Aukštaičių kapinynas žemaičių etnokultūrinėje periferijoje, *Lietuvos archeologija*., t. 18, Vilnius, 1999, p. 57–67; V. Kazakevičius, Kalniškių kapinyno keramika, *Lietuvos archeologija*, t. 26, Vilnius, 2004, p. 8–28).

Plotas tyrinėjimams buvo pasirinktas kapinyno ŠR pakraštyje, perkasa XLIX matuojama šalia 2001 m. tyrinėtų perkasų XLIV ir XLV ir šliejasi prie jų savo V šonu. P galas remiasi į 2002 m. iškastą perkasą XLVI.

Perkasos Š ir P galuose 30–40 cm gylyje išryškėjo tamsios, su degėsiais permaišytos žemės dėmės. Š galo duobė yra apie 5,10x3,0 m dydžio, orientuota ŠV–PR kryptimi. Duobės paviršiuje aptiktas netvarkingai sumestų akmenų grindinys. P galo duobė 5x2,4 m dydžio ir 0,8 m gylio, ovalo formos. Duobės paviršiuje matyti keletas įvairaus dydžio akmenų. Akmenys jokios sistemos nesudaro, jie pabirę sporadiškai. Abejose duobėse jokių archeologinių radinių neaptikta, jų paskirtis – neaiški.

Perkasos viduryje aptikti 3 kapai (kapai 254–256). Mirusieji laidoti nuo 135x60 iki 220x70 cm dydžio stačiakampėse duobėse suapvalintais kampais, orientuotose ŠR–PV ir ŠV–PR kryptimis. Kapo 256 duobės dugne buvo sudėta 17 akmenų. Akmenys sudaro taisyklingą stačiakampę „dėžę", kuri geriau išlikusi kapo duobės galuose. Įkapių aptikta nedaug. Kapo 254 duobės sampile rasti smulkūs keramikos trupiniai, kape 255 – žalvarinė apyrankėlė, žalvarinio smeigtuko adatos dalis, ir gintarinis karoliukas, o kape 256 – du geležiniai lazdeliniai smeigtukai, žalvarinė įvija ir gintarinis karoliukas.

Visuose trijuose kapuose palaidoti vaikai, nes pastebėti pieninių dantų pėdsakai. Kiti kaulai visiškai sunykę.

Kapai 254–256 datuotini V–VI a.

KALNIŠKIAI BURIAL GROUND

During the season of 2004 in the Kalniškiai burial ground the LII expedition investigated an area of 65 m^2. In total 3 burials with scanty shroud were discovered. All of them are dated back to the 5th–6th century.

PAPRŪDŽIŲ KAPINYNAS

Mykolas MICHELBERTAS

2004 m. VU tęsė Paprūdžių kapinyno (Kelmės r., AR 389) tyrinėjimus, pradėtus 2000 m. (žr. *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 102–103; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 122–123; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 105–106; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 126–127). 2000–2003 m. šiame kapinyne buvo iškasta 19 perkasų, kurių bendras plotas apie 340 m^2. Surastas 21 griautinis kapas, kuriuos pagal įkapes galima datuoti III a. pabaiga – VI a. Aptikta ir gana daug pavienių daiktų, kilusių iš suardytų kapų.

2004 m. tyrinėjimų metu buvo iškastos dar 6 perkasos, kurių bendras plotas yra 122,5 m^2. 3 perkasos buvo iškastos kapinyno apsauginėje zonoje, į Š nuo žemės savininkės S. Karlamovienės sodybos pastatų, tačiau jose nei kapų, nei jokių archeologinių daiktų neaptikta.

Kitos 3 perkasos buvo iškastos kapinyno teritorijoje. Griautinio kapo likučiai buvo aptikti tik perkasoje XXIII (kapas 22). Kapas buvo apardytas – likusi tik juosmens sritis. Jame rastas geležinis peilis, žalvarinė D raidės pavidalo diržo sagtis su apkalu bei kelios

nedidelės lipdytos keramikos puodų šukės (35 pav.). Ši diržo sagtis Lietuvos archeologinėje medžiagoje neturi atitikmenų. Pagal atlikimo techniką Paprūdžių sagtis yra artimiausia prūsų genčių teritorijoje rastoms žalvarinėms diržų sagtims su apkalais, kurios datuojamos O. Tischlerio D periodu (O. Tischler, H. Kemke, *Ostpreussische Altertümer aus der Zeit der grossen Gräberfelder nach Christi Geburt*, Königsberg, 1902, Taf. XI:1, 3, 4). Paprūdžių kapo 22 sagtį tenka datuoti vidurinio geležies amžiaus pradžia, greičiausiai V a. antrąja puse – VI a. pradžia.

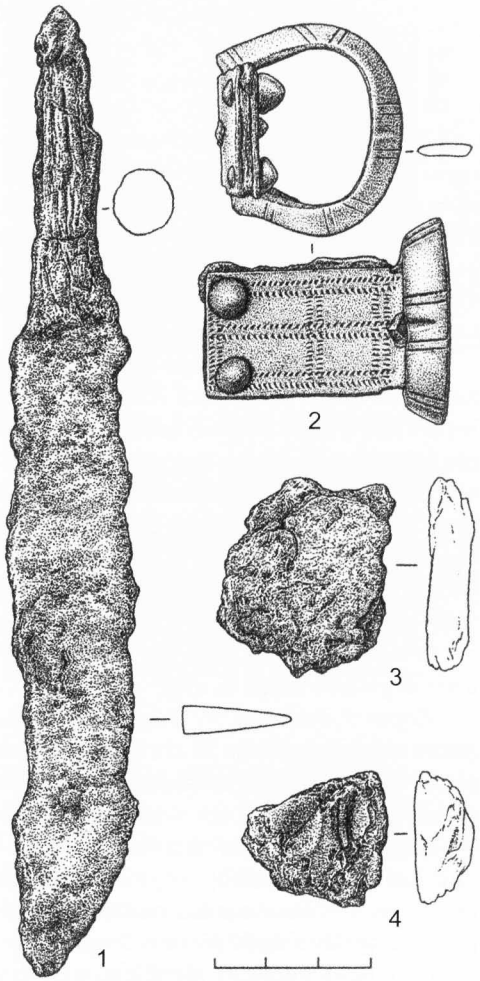
Vidurinio geležies amžiaus pradžia galima datuoti ir dalį atsitiktinių radinių, aptiktų tyrinėtose perkasose. Tai gintariniai dvigubo nupjauto kūgio formos karoliai, žalvarinė diržo sagtelė ir geležinės grandinėlės fragmentai. Senojo geležies amžiaus antrąja puse galima datuoti žalvarinės grandinėlės, padarytos iš trikampio pjūvio vielos grandelių, nedidelį fragmentą.

Perkasoje XXIV žemės paviršiuje aptikti ir keli vėlyvi daiktai. Tai aplankstytas žalvarinis kryželis bei suplotas žalvarinis juostinis žiedas. Daiktai tikriausiai priklauso XVIII a.

Tyrimai Paprūdžių kapinyne bus tęsiami.

PAPRŪDŽIAI BURIAL GROUND

The VU continued research of the Paprūdžiai burial bround (Kelmė district). In 2004 the total are of 122.5 m^2 was investigated, and 1 disturbed inhumation burial (burial No. 22) was discovered. It contained an iron knife, a bronze belt buckle and several shards of hand-made pottery. The belt buckle dates back to the beginning of the Middle Iron Age, most probably to the late 5th–early 6th century A.D. Random artefacts of the same and later period were discovered as well.

35 pav. Paprūdžių kapinynas. Kape 22 aptiktos įkapės: 1 – geležinis peilis, 2 – žalvarinė diržo sagtis su apkalu, 3–4 – lipdytos puodų šukės. *I. Maciukaitės pieš.*

Fig. 35. Paprūdžiai burial ground. Burial items found in grave No. 22: 1 – an iron knife, 2 – a bronze belt buckle with plating, 3–4 – shards of hand-made pottery.